

26B:

Fråga om avgiftsnedsättning vid mycket hög överförbrukning pga. läcka-ge när huvudmannen vare sig kontrollerat mätaren eller utsänt självav-läsningsskort under längre tid trots kännedom om att läcka misstänktes.

A F AB, bolaget, äger fastigheten Gullspång Elektro 6, inom verksamhetsom-rådet för Gullspångs kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning. På fastigheten hyr bolaget ut lokaler till småföretag. Totalt arbetar runt tio perso-ner på fastigheten. Vattenmätaren finns i en mätarbrunn i anslutning till bygg-naden. Avläsning av mätaren har före år 2003 skett en gång om året, antingen genom självavläsning eller av kommunens personal. – Tvist har nu uppkommit om vilket betalningsansvar som bolaget kan åläggas för den överförbrukning som uppkommit till följd av en vattenläcka inom bolagets fastighet mellan september 2002 och juni 2003.

Bolaget yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att bolaget för debiteringsperi-oden mellan den 13 september 2002 och den 7 december 2004 inte skulle vara skyldigt att betala för mer än normalförbrukning för den aktuella tidsperioden, 864 kubikmeter vatten à 16 kr 23 öre, jämte överförbrukning med 28 905 kubikmeter à 1 kr, sammanlagt $(864 \times 16,23) + 28\,905 = 42\,927$ kr.

Kommunen bestred yrkandet och yrkade för egen del förpliktande för bolaget att till kommunen utge sammanlagt $608\,819 - 380\,940 = 217\,879$ kr.

Bolaget bestred yrkandet, men vitsordade 42 927 kr som skäligt i och för sig.

Bolaget gjorde gällande att kommunen genom att inte iaktta vad som ålegat den som huvudman för va-verksamheten vållat bolaget en skadeståndsgrundande skada. Dessa brister hos kommunen bestod i otillräckliga rutiner för avläsning samt underlåtenhet att söka efter ledningsbundna vattenläckor, något som med-fört att den aktuella läckan inte upptäcktes i tid. Skadan är ersättningsgill med stöd av 24 § va-lagen. Under alla förhållanden skall avgiftsskyldigheten jämkas eftersom kravet inte vilar på skälig och rättvis grund enligt 26 § va-lagen. Kommunen anförde att ingen skadeståndsgrundande brist i avläsnings- eller kontrollrutinerna förelegat. Inte heller finns grund för ytterligare jämkning av kravet i den del som avser överförbrukning eftersom avgiften redan satts ned med två tredjedelar.

Bolaget anförde ytterligare till stöd för sin talan. Kommunens rutiner under alla år har varit att varje år skicka ut ett formulär, på vilket abonnenten själv anger ställningen på vattenmätaren, och därefter återsänder till kommunen. År 2003 brast kommunen i denna rutin och ingen representant kom heller ut för manuell avläsning. Den senaste avläsningen gjordes genom självavläsning den 13 sep-tember 2002. Sedan U C i bolaget en dag våren 2004 noterat att kommunen höll på med ledningsarbeten i närheten av fastigheten, tog han kontakt med ledningsarbetarna och förklarade att bolaget misstänkte en läcka, då man sedan en tid hört ljud av porlande vatten. Någon av ledningsarbetarna förklarade att det måste röra sig om ljud från en dagvattenledning som gick under fastigheten.

U C kontrollerade vattenräkningarna men fann inget anmärkningsvärt och visste inte då att fakturorna, som kom till bolaget regelbundet, inte utgick från faktiskt avlästa värden. När U C en tid senare upptäckte hur en grupp från kommunen höll på med arbeten på ledningen på gatan utanför, talade han med dem om sina misstankar. Därefter kontaktade U C en tjänsteman L H vid va-förvaltningen som också kom ut till fastigheten. Eftersom räkningarna var i sin ordning drog de båda gemensamt slutsatsen att det porlande ljudet härrörde från dagvatten i någon form. Efter en tid kom L H ut. De kontrollerade och mätte anläggningen på en rad punkter, innan läckan till sist kunde lokaliseras inne på fastigheten.

Förbrukningen från det senaste mätningstillfället den 13 september 2002 till avläsningen den 21 juni 2004 uppgick till 29 992,3 kubikmeter. När orsaken upptäcktes åtgärdade bolaget felet direkt, den 28 juni 2004. Sannolikt har skadan uppkommit någon gång under åren 2002 eller 2003. – Vid den senaste avläsningen före läckan upptäcktes inget onormalt och mätarställningen låg till grund för den beräknade för de närmaste åren. Den förbrukning kommunen kräver bolaget på är alltså sextio gånger högre än den normala.

Det är kommunen som i egenskap av strikt ansvarig va-huvudman har att tillse att skadeorsakerna blir riktigt utredda och avhjälpna när en abonnent uttryckligen ber om besked. Kommunen har genom att inte avläsa mätaren i enlighet med sina sedvanliga rutiner bidragit till att överförbrukningen inte upptäckts i tid: en brist för vilken kommunen är skadeståndsskyldig. Skadan kan uppskattas till mellanskillnaden mellan den av kommunen beslutade reduktionen och det betalningsansvar som bolaget har yrkat fastställt. Utöver normalförbrukningen, som bör debiteras enligt taxa, är bolaget villigt att betala för de 28 905 kubikmetrarna - motsvarande själva överförbrukningen - med en krona per kubikmeter, vilket är ett pris som bör svara mot kommunens kostnader för produktion och distribution. I vart fall är debiteringen oskälig.

Kommunen anförde: Någon gång omkring den 17 juni 2004 kontaktade bolaget genom U C kommunen angående en eventuell vattenläcka. Den 21 juni 2004 besökte företrädare för kommunen fastigheten och lät läsa av vattenmätaren. Följande dag gjordes en ny avläsning och det kunde konstateras att det på ett dygn hade förbrukats 36 kubikmeter. En sådan volym översteg väsentligt den normala förbrukningen och man förstod att det rörde sig om en läcka. Kommunen var bolaget behjälpligt med att hitta läckan och att se till att den åtgärdades. – Under våren 2004 letade kommunen allmänt läckor i va-nätet. När kommunens representanter någon gång under våren 2004 arbetade i närheten av fastigheten talade de med U C angående ett porlande ljud som personalen uppmärksammat på bolagets fastighet. På förfrågan från L H uppgav U C att man hade kontrollerat den egna förbrukningen och att den var normal. Med hänsyn till den uppgiften drog L H slutsatsen att det porlande ljudet inte hänförde sig till någon läcka inne på fastigheten. Senare upptäcktes, att U C inte företagit någon avläsning av vattenmätaren utan endast kontrollerat förbrukningen utifrån tidigare fakturor. – Felsökningen på en fastighet av bolagets slag, en gammal industrifastighet med ett stort ledningsnät av olika ålder, är komplicerad; det är knappast ekonomiskt försvarbart att identifiera varenda liten läcka i en sådan

anläggning. Förmår inte bolaget att själv spåra läckorna i sin egen fastighet, är inte det något som bör belasta det övriga brukarkollektivet ekonomiskt. Läckan har uppstått på fastighetens sida förbindelsepunkten där ansvaret åvilar fastighetsägaren. Kommunens ambition är att mätning – på plats eller genom självavläsningskort – skall äga rum regelbundet men det är inget formellt åtagande som följer av de allmänna bestämmelserna (ABVA) eller taxan för va-anläggningen. – Kommunen preliminärdebiterar sina abonnenter och uppgiften på fakturorna återspeglar därför inte den faktiska förbrukningen. Kommunen har redan reducerat överförbrukningen med två tredjedelar i enlighet med de jämningsprinciper som följer av va-lagen. – Under den aktuella perioden drabbades den befattningshavare som är ansvarig för avläsningarna av sjukdom och en längre sjukskrivning och det kan ha varit en förklaring till varför rutinerna inte fungerade och att några självavläsningskort inte delades ut.

Va-nämnden yttrade: Det är i målet ostridigt mellan parterna att fastigheten under den aktuella perioden haft en väsentligt högre förbrukning än normalt och att orsaken till överförbrukningen varit en läcka inne på fastigheten. Frågan är om bolaget är berättigat till nedsättning av avgiften för den bortläckta vattenmängden utöver den av kommunen redan beslutade nedsättningen.

I målet är utrett att kommunen tillämpat ett system med dels mätaravläsningar i kommunens regi, dels självavläsning med rapporteringskort som fylls i av abonnenten. Vidare är klarlagt att den senaste mätningen på fastigheten ägde rum den 13 september 2002 och att det därefter under nära två år inte vare sig sändes ut någon tjänsteman för att avläsa mätaren eller något rapportkort för självavläsning. Först efter att bolaget flera gånger meddelat kommunen att man misstänkte en läcka, lät kommunen kontrollera anläggningen. Därvid kunde konstateras en vattenläcka på fastigheten, vilken läcka medfört en synnerligen hög överförbrukning. Totalt hade för den aktuella perioden förbrukats 29 769 kubikmeter enligt kommunen (aktbil. 2), att jämföra med en normal förbrukning om 864 kubikmeter för den aktuella perioden eller med andra ord en överförbrukning om $(29\,769 - 864)$ 28 905 kubikmeter.

Att bruksavgift utgår efter uppmätt vattenförbrukning låter sig i allmänhet väl förenas med avgiftsregleringen i va-lagen. Enligt 26 § skall brukarnas skyldighet att genom avgifter bidra till kostnaderna för den allmänna va-anläggningen fördelas mellan dem efter skälig och rättvis grund. Av bland annat praktiska skäl kan det därvid normalt inte komma ifråga att låta exempelvis en sådan omständighet som att vattnet inte kommit till avsedd användning inverka på avgiftsberäkningen. I vissa situationer kan emellertid en strikt tillämpning av regeln om betalningsskyldighet efter registrerad vattenåtgång få till följd att en fastighet påförs högre andel av kostnaderna för va-verksamheten än vad som är rimligt med hänsyn till grundsatsen om skälighet och rättvisa brukarna emellan. Hit hör en situation som den förevarande då vattenförbrukningen på grund av ett läckage oavsiktligt kommit att under en viss tidsperiod mycket väsentligt överstiga den för fastigheten normala. Det är numera fast praxis i sådana fall att betalningsskyldigheten för överförbrukningen jämkas med ett efter omständigheterna skäligt belopp.

Frågan är nu till vilken nivå det är skäligt att bestämma betalningsansvaret för överförbrukningen med hänsyn till de särskilda omständigheterna i målet.

Kommunen har följt av praxis, nämligen att fastighetsägaren i fall av påtagligt hög överförbrukning förpliktas betala endast en tredjedel av avgiften för överförbrukningen. En nedsättning med två tredjedelar synes i och för sig alltså rimlig och helt förenlig med nämndens tidigare avgöranden i mål om överförbrukning.

Emellertid bygger denna praxis på fall då skillnaden mellan normalförbrukning och överförbrukning varit betydligt mindre räknat i mängden förbrukat vatten; en skillnad som i detta mål också tar sig uttryck i att det av huvudmannen här fordrade beloppet är avsevärt mycket högre jämfört med kostnaden för normal förbrukning för samma tid.

En normal förbrukning för perioden skulle ha kostat bolaget 14 022 kr jämte mervärdesskatt sammanlagt cirka 17 528 kr. Kommunen kräver nu bolaget på 217 879 kr inklusive mervärdesskatt. Redan den omständigheten att storleken av avgiften även efter kommunens nedsättning så avsevärt avviker från vad som för den aktuella perioden ostridigt är normal avgift, gör att det enligt nämndens mening finns anledning att överväga ytterligare reducering.

Det kan således i förevarande fall finnas anledning att se mer till storleken på kvarstående fordran jämfört med kostnaden för normalförbrukning än till det faktum att avgiften ändock satts ned med två tredjedelar, vilket i och för sig är en kraftig reducering. Härtill måste också vägas in i bedömningen kommunens underlåtenhet att tillstålla abonnenten självavläsningskort samtidigt som bolaget under den aktuella perioden regelbundet erhållit va-räkningar från kommunen; räkningar som upptagit belopp som inte på något sätt avvikit från det normala.

Visserligen ankommer på fastighetsägaren att ha uppsikt över sin vattenförbrukning, men kommunen måste ändå enligt nämndens mening ikläda sig ett visst mått av ansvar för den uppkomna överförbrukningen genom att - med åsidosättande av sina tidigare rutiner - under en tid av nära två år inte läsa av mätaren eller dela ut kort för självavläsning. Denna underlåtenhet tillsammans med den regelbundna faktureringen kan ha befäst fastighetsägaren i hans uppfattning, att anläggningen varit väl fungerade, och därigenom bidragit till omfattningen av överförbrukningen,

Vid en samlad bedömning finner nämnden att omständigheterna är sådana att det finns skäl att jämka vad bolagets skall betala - utöver den reducering av avgiften som kommunen redan har gjort - till skäliga ansedda 60 000 kronor. Beloppet inkluderar ordinarie förbrukning jämte överförbrukning. På beloppet skall utgå mervärdesskatt i enlighet med taxans konstruktion.

Va-nämnden förpliktade A F AB att till Gullspångs kommun utge 60 000 kr. jämte moms.

Beslut:2007-12-28, BVa 63

Mål nr: Va 153/05